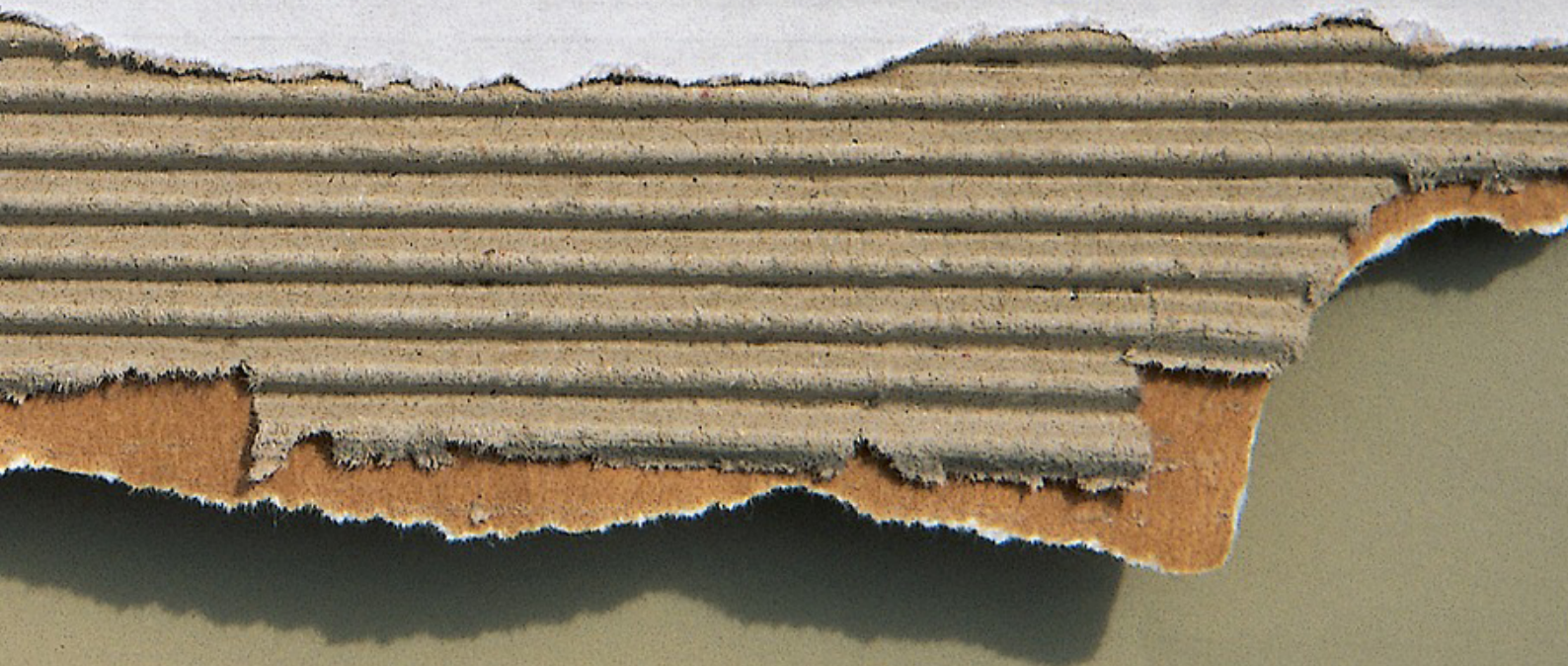

Crisi social: plou sobre mullat

Propostes de les entitats del Sector Social
dels Jesuïtes a Catalunya davant les eleccions
del 14 de febrer del 2021

El Sector Social de la Companyia de Jesús a Catalunya està conformat per:
Arrels Sant Ignasi (Lleida), Fundació Carles Blanch - Centre Sant Jaume (Badalona), Entrecultures
Barcelona, Fundació Salut Alta (Badalona), Fundació Lluís Espinal-Cristianisme i Justícia (Barcelona),
Fundació Migra Studium (Barcelona) i Fundació La Vinya (L'Hospitalet de Llobregat).

Aquestes entitats acullen, atenen i acompanyen a 15.000 persones, mitjançant 45 projectes ubicats
en 4 ciutats: Badalona, Barcelona, L'Hospitalet de Llobregat i Lleida. El grup humà que sosté tota
aquesta acció social i educativa consta de 850 persones voluntàries i més de 100 professionals.

Crisi social: plou sobre mullat

Propostes de les entitats del Sector Social dels Jesuïtes a Catalunya davant les eleccions del 14 de febrer del 2021

Davant les eleccions al Parlament de Catalunya del pròxim 14 de febrer, les **entitats del sector social de la Companyia de Jesús a Catalunya**, ens adreçem a totes les candidatures que s'hi presenten assenyalant algunes qüestions relacionades amb el dia a dia de la nostra tasca i que creiem que el futur govern de la Generalitat hauria de tenir en compte en la seva acció.

Dia rere dia acompanyem, atenem, servim i defensem els drets de moltes persones dels nostres barris i ciutats (Salut Alta i Sant Roc a Badalona, Bellvitge i Gornal a L'Hospitalet de Llobregat, Barcelona i Lleida); persones de totes les edats i procedències que es veuen obligades a viure en situacions de pobresa, precarietat i explotació a causa d'un sistema injust.

L'impacte de la pandèmia, que ens afecta a tots i totes, ha agreujat encara més la situació de desprotecció, precarietat i angoixa de bona part d'aquesta població. Sense tenir-los presents en moltes de les decisions preses per les autoritats sanitàries i polítiques, **la crisi sanitària, social i econòmica tindrà les seves pitjors conseqüències en aquells col·lectius més vulnerabilitzats**: infants, persones migrants en situació administrativa irregular o en situació de sensellarisme, entre d'altres.

En aquest document recollim algunes propostes al voltant de tres eixos: **serveis socials, habitatge i migració**. Són demandes fetes des de l'experiència que ens brinda el dia a dia; per això també les acompanyem de testimonis: persones a qui atenem i que reclamen uns drets que els pertanyen i una dignitat fonamental.

Serveis socials

Els serveis socials són essencials pel manteniment d'una societat cohesionada, amb garanties democràtiques i que assegurí la justícia social. Sota el paraigua del Sistema català de serveis socials (SCSS), que inclou totes les administracions públiques, és competència de la Generalitat **coordinar i liderar aquest pilar de l'estat del benestar en tot el territori**. La pandèmia, però, ha suposat el col·lapse d'uns serveis socials ja de per si precaris i infravalorats. Abans de la pandèmia.

- El temps d'espera per la primera cita s'enfilava entre quatre i vuit setmanes als barris de l'Àrea Metropolitana de Barcelona on tenim presència, i dues setmanes a Lleida, sense cribratges d'emergència que agilitzessin l'atenció en situacions d'urgència. En el cas de les persones sense padró, la demora podia allargar-se fins a tres mesos.
- Amb prou feines els equips substituïen les baixes laborals o jubilacions, degradant així la qualitat de l'atenció i deixant al marge nombroses persones amb necessitats bàsiques que han de ser cobertes.

En aquest context precari, l'arribada de la pandèmia ha acabat per tensar el sistema de protecció social d'una forma excepcional. Malgrat ser essencials, els serveis socials van "abaixar la persiana" quan es va decretar l'estat d'alarma, tot i no tenir una estructura preparada per oferir una atenció digna a distància, sigui virtual o telefònica. Al llarg d'aquests mesos, les entitats d'acció social hem seguit oferint atenció presencial, veient-nos obligades a "gestionar" amb uns recursos molt escassos el col·lapse dels serveis socials bàsics.

Per això, considerem fonamental:

- 1. Garantir la universalitat** en l'accés als serveis socials bàsics, tal com estableix la Llei de Serveis Socials de Catalunya. Aquesta universalitat es veu qüestionada en bona part per la **tendència a la digitalització** actual, que anem arrossegant des d'abans de la pandèmia. La bretxa digital, els tràmits laboriosos i la falta d'espais oberts on fer tràmits en línia, accentuen les desigualtats i en dificulten l'accés.
- 2. Oferir una atenció presencial digna i de qualitat.** L'aïllament, la por i l'angoixa són algunes de les problemàtiques que la pandèmia ha agreujat dràsticament. Davant d'això, la presència, l'acompanyament i el suport emocional -que requereix temps i persones- són indispensables i insubstituïbles per les alternatives a distància.
- 3. Evitar les duplicitats d'informació** entre els diferents actors en referència a les persones ateses. Serveis socials ha de liderar i coordinar els diferents serveis i recursos sota un sistema compartit amb la resta d'actors; només així es millorarà l'eficiència, s'evitaran retards i l'acompanyament podrà ser integral.
- 4. Enfortir el sistema de prevenció** en el marc dels **plans de desenvolupament comunitari (PDC)**. La pandèmia ha suposat un retrocés en la qualitat de l'atenció; davant el col·lapse dels serveis socials bàsics, les entitats d'acció social ens hem vist obligades a fer tasques per cobrir les necessitats més bàsiques, com l'alimentació. En aquest context d'emergència cal que els serveis socials actuïn enfortint molt més el caràcter preventiu, comunitari i no assistencialista.

«Com tots els infants, al març, la Míriam, estudiant de 5è de primària, es va veure obligada a quedar-se a casa tot el dia amb els seus germans. L'escola va trucar a la mare per dir-li que enviaria tasques per tal que la Míriam pogués mantenir els aprenentatges i treballar la part emocional del moment. A casa només disposaven d'un mòbil amb dades, des d'on la Míriam i els seus germans podien accedir als deures.

Va ser complicat perquè feien els deures al menjador, lloc de pas i amb el més petit jugant. A més, la mare no podia ajudar-los gaire. En aquell moment, la Generalitat va assegurar que facilitaria dispositius per poder fer les tasques.

Abans del confinament, la Míriam anava cada tarda al Centre Obert de la Fundació Salut Alta. Amb l'arribada de la pandèmia les seves educadores van mantenir el contacte diari. Mentre les promeses de la Generalitat no arribaven, la fundació, com moltes altres entitats, va aconseguir donants de dispositius per a les famílies.

Els aprenentatges van quedar interromputs durant un temps i, si la Míriam ja mostrava dificultats per mantenir el ritme de l'escola, aquesta situació i la falta de resposta —o lentitud, en el millor dels casos— per part de l'administració pública, ho va acabar d'agreujar.

Durant la pandèmia, molts infants i adolescents han perdut el ritme d'aprenentatge. S'han trobat a faltar recursos de l'administració a l'hora de donar suport a les escoles i famílies amb més dificultats. Ara més que mai cal fer un esforç per lluitar contra les desigualtats i les injustícies».

Fundació Salut Alta, Badalona

«La Susana s'apropa a la Fundació La Vinya explicant que s'ha assabentat per una veïna que tenim un servei de repartiment d'aliments al que en aquest moment necessita accedir: ella es va quedar sense feina i la seva parella està en un ERTO des de fa tres mesos, però encara no ha rebut cap ingrés.

Parla de sol·licitar la Renda Garantida, però diu que no sap si compleix els requisits necessaris ni com fer-ho. Ha intentat cercar-ho per internet, però no acaba d'entendre com funciona.

Diu que s'ha apropiat a l'entitat perquè necessitava poder explicar la seva situació i demanar ajuda "cara a cara", tot i la vergonya que li suposa. Li responem que el primer pas és contactar amb serveis socials i ens explica que fa temps que ho intenta telefònicament, però no ho ha aconseguit (el fet de quedar-se sense saldo al mòbil ho complica encara més).

La treballadora social de l'entitat contacta amb serveis socials i ens expliquen que una centraleta gestiona les trucades, el que fa que algunes es perdin o arribin tard. En el cas de la Susana, van passar el cas a un treballador social que en aquest moment no està treballant i això ha fet que la primera atenció encara es posposi més. Ens expliquen que els serveis estan saturats, que la resta de recursos fallen i tot recau en ells saturant encara més el servei. Intenten —des de la distància— donar resposta, però no sempre és possible».

Fundació La Vinya, L'Hospitalet de Llobregat

Habitatge

La lluita pel dret a l'habitatge ha estat clau per aconseguir millores legislatives substancials, tals com el decret llei 17/2019, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge o la llei 11/2020, en matèria de contenció de rendes en els contractes d'arrendament d'habitatge. Recentment, el Tribunal Constitucional ha tombat part del decret, específicament aquella que obligava els grans tenidors, bancs i fons, a oferir un lloguer social a les persones en situació de vulnerabilitat abans de forçar el desnonament.

L'habitatge és un dret fonamental i indispensable per qualsevol projecte vital. En canvi, sumant-nos al papa Francesc diem que, el dret a la propietat privada no és un absolut, i en cap cas és intocable. La mercantilització de tots els àmbits de la vida, inclòs l'habitatge, provoca l'exclusió d'una part de la població, que no pot fer front al pagament hipotecari o a l'augment sostingut del preu del lloguer.

Davant d'això, exigim:

- 1. Posar fi als desnonaments.** Malgrat la llei i la moratòria de desnonaments impulsada des del govern central, no és cert que s'hagin aturat. Assistim diàriament a imatges cruels, càrregues i famílies senceres sense alternativa habitacional que es queden al carrer; moltes d'elles són **persones en situació administrativa irregular**, que viuen sovint en habitacions rellogades, ocupant, etc. Són invisibles fins i tot per les lleis més progressistes, veient-se obligades a viure en situacions tan precàries com les que van sortir a la llum arran de l'incendi de la nau del barri de Sant Roc a Badalona, el passat mes de desembre.
- 2. Oferir programes a llarg termini que fomentin l'autonomia de les persones en situació de sensellarisme.** El lema "quedat a casa" manifesta una mirada miop i allunyada de les realitats d'aquesta part de la població. Bastir una mirada no criminalitzadora, integral i preventiva del fenomen, seguint models com el *Housing First* finès, és clau per caminar cap a una societat on cap persona es vegi abocada a viure al carrer.
- 3. Augmentar el parc públic d'habitatge**, fins a equiparar-nos als països del nostre entorn. Si a Catalunya el parc d'habitatge social és de l'1,6% (47.000 habitatges entre públics, d'entitats socials i cedits per particulars), a Escòcia és del 23% (600.000 habitatges gestionats per municipis i associacions gestores d'habitatge). I la mitjana europea se situa al voltant del 15%.

«La família Kaur, amb quatre fills, tres d'ells menors d'edat, participa des de fa anys del projecte del Centre Obert Sant Jaume a Badalona. El mes de novembre de 2019, arran de l'aparició d'unes esquerdes a l'edifici on viuen al seu habitatge de propietat, l'Ajuntament de Badalona va procedir a la demolició de tot l'edifici per risc d'esfondrament i els va reubicar; primer a Barcelona i després a Santa Coloma de Gramenet, mentre es buscava una possible solució a llarg termini.

Tot i el suport rebut per part dels equips d'emergència de serveis socials, derivant la família a fer una demanda d'habitatge protegit a la Taula d'Habitatge, i el suport quotidià per part dels professionals del Centre Sant Jaume, no hi va haver cap administració que facilités a la família disposar d'un recurs habitacional estable.

Quan al setembre de 2020 va finalitzar el Decret d'Emergència pel suport residencial a les famílies afectades per l'enderroc, l'Ajuntament de Badalona va delegar en la Generalitat de Catalunya la responsabilitat de garantir el recurs habitacional. Donada la inexistència de parc d'habitatge públic disponible, tampoc la Generalitat va oferir a aquesta família amb tres menors a càrrec cap recurs, trobant-se de sobte amb la incertesa de garantir la seguretat i tranquil·litat d'on viure amb els seus fills.

La inacció de les administracions ens va moure a denunciar els fets al Síndic de Greuges de Catalunya, que sol·licità a les dues administracions la revisió del cas i la garantia dels drets d'aquesta família. Davant d'aquest desemparament, gràcies a l'acompanyament rebut per tota la Xarxa Solidària de Badalona —que agrupa tot un conjunt d'entitats del municipi— al llarg del confinament, al suport familiar i als estalvis de què disposava la mateixa família, han pogut sostenir el nucli familiar i finalment han optat per adquirir a finals de 2020 un nou habitatge per començar una nova etapa a la seva vida».

Fundació Carles Blanch-Centre Sant Jaume, Badalona

«En David ha passat de compartir un pis amb set persones més a viure al carrer. Són mesos de fred i en els que no para d'escoltar allò de "queda't a casa". Tirant de la seva xarxa social, acaba trobant acollida al pis d'un amic en condicions de poca seguretat i salubritat, però amb un sostre.

L'Albert vivia rellogat en una habitació, sense cap mena de contracte. El sostre de l'habitatge va caure, va perdre les seves pertinences i es va quedar sense cap altra opció que dormir al carrer. És el mes de desembre i les autoritats han fixat "toc de queda" a partir de les 22 h. Troba acollida al refugi d'emergència per a persones sense llar de la Paeria de Lleida. Disposa d'una hamaca per dormir dins un pavelló. L'horari establert fa que hagi de deixar aquest recurs a les 9 h del matí. Millora la seva situació d'habitatge quan la seva salut empitjora; després de donar positiu en Covid el confinen a un hostal.

En Félix viu en un pis de la fundació Arrels Sant Ignasi; els seus ingressos no li permeten viure de forma autònoma, ja que no podria llogar un pis en el mercat ordinari d'habitatge.

Situacions com la del David, l'Albert o el Félix són el dia a dia de ciutadans i ciutadanes de Catalunya que requereixen un acompanyament social intens i personalitzat, especialment en un context com l'actual. El fet de disposar d'una llar és bàsic i imprescindible per a poder acompanyar altres situacions com la formació, la recerca de feina o les addiccions».

Fundació Arrels Sant Ignasi, Lleida

Migracions

Les persones migrades són un dels col·lectius vulnerables que més pateixen les conseqüències de la situació actual. Principalment aquelles persones en una situació irregular administrativa que són invisibilitzades per la societat i les administracions, sense possibilitat d'exercir els seus drets.

És cert que fins que no es derogui o modifiqui substancialment la Llei d'Estrangeria, d'àmbit estatal, les propostes dutes a terme en l'àmbit més local o autonòmic no podran oferir un gir radical en el tractament cap a les persones migrants. Tanmateix, el govern de la Generalitat té la capacitat d'influir, legislar, oferir programes i millorar les polítiques cap a aquesta part de la població.

Per tot això demanem:

- 1. Facilitar processos d'inserció laboral.** Hi ha moltes persones que fa anys que viuen a Catalunya, però que no poden aconseguir una oferta de feina i com a conseqüència no poden obtenir el permís de residència. La Generalitat té la capacitat d'incidir. Una mostra és la ja existent línia ACOL¹ de subvencions. Tot i celebrar una mesura com aquesta, és necessari millorar-la, augmentant el pressupost, facilitant i simplificant la burocràcia, i convertint-la en una subvenció oberta, no per terminis, ja que la necessitat pot sorgir en qualsevol moment de l'any.
- 2.** En les actuals circumstàncies de pandèmia, a més a més de no poder obtenir una oferta de treball també és difícil poder acreditar tots els requisits per l'obtenció d'un informe d'arrelament social. Entre aquests requisits es contempen els cursos de castellà i català. Amb l'actual oferta de cursos lingüístics a les nostres ciutats, és urgent **flexibilitzar els processos per la tramitació de l'informe.**
- 3. Garantir que els joves extutelats tinguin el permís de residència i treball en fer els divuit anys, amb alternativa habitacional i acompanyament.**
- 4.** Fer-se càrrec de persones sol·licitants de protecció internacional que malviuen en camps de refugiats i que ACNUR identifica com a altament vulnerables i amb la necessitat de ser re-assentades. Cal engegar programes com el **Patrocini Comunitari**, com ja funciona a altres territoris —País Basc i País Valencià—, els quals han demostrat la seva voluntat i compromís polític real amb les persones refugiades i dotar-ho de recursos suficients per re-assentar un nombre de famílies a l'alçada de la urgència actual.
- 5.** Cada any milers de persones es mouen per diferents regions del territori en recerca de feina en les temporades de collita (Andalusia, València, Rioja, Lleida, etc.). Moltes d'aquestes persones no disposen de documentació en regla per poder treballar, tot i estar en disposició de fer-ho, fet que provoca contractacions il·legals, situacions de carrer i vulnerabilitat laboral. Una **regulació temporal**, tal com durant el 2020 s'ha articulat pels joves migrants no acompanyats, que els permetés treballar durant la campanya de la fruita de pinyol, permetria reduir dràsticament les situacions de vulnerabilitat i millorar la situació d'empreses i persones treballadores en l'àmbit de la seguretat social. La falta de mà d'obra durant l'any de la pandèmia ens ha mostrat que amb voluntat política es poden aplicar canvis, que sense ser els definitius i reals, permeten avançar i dignificar la situació de moltes persones.

---

1. La línia ACOL és un programa de Formació i Treball de la Generalitat. Mitjançant una subvenció de 12 mesos del Servei d'Ocupació de Catalunya, permet que les persones migrades obtinguin una autorització de residència temporal per circumstàncies excepcionals d'arrelament social i puguin formalitzar un contracte de treball a les entitats i realitzar una acció de formativa, amb l'objectiu de facilitar la inserció sociolaboral.

«En Mamadou va iniciar el seu viatge migratori al Senegal. Després de travessar diversos països va arribar a Líbia i des d'allà en pastera fins a Itàlia. El novembre del 2016 s'instal·là a Barcelona, on s'empadronà l'abril del 2017. Durant aquests anys ha anat subsistint com ha pogut, fent diverses activitats econòmiques com la venda ambulat. Al seu país d'origen hi deixà la seva dona i la seva família (germans i mare). Tots depenen econòmicament de les remeses que envia. Des de la seva arribada a Barcelona ha viscut al Poblenou en pisos ocupats i sense domicili fix —l'activitat de mantenir no és una activitat estable i en moltes ocasions es troba amb grans dificultats per cobrir les seves necessitats—. Tot això s'ha agreujat amb la pandèmia, i ara el poc que guanya ho reparteix amb els seus "germans" d'aquí, amb els qui conviu i fa comunitat. Durant aquest temps ha fet tot el que estava a les seves mans per arrelar-se a la ciutat que l'acollia: cursos d'idiomes, col·laboracions en entitats del barri on vivia, cursos de formació... I a tot això s'ha de sumar el seu interès per integrar-se i poder-se desenvolupar autònomament a la ciutat.

Aquest any, de la mà de Migra Studium, s'ha presentat a la línia ACOL, tenint així opció a regularitzar la seva situació. És una bona notícia, però els tràmits i la burocràcia exigits per a poder presentar la documentació necessària són complexos i requereixen l'acompanyament de l'equip de l'entitat. Sense ajuda no hauria pogut fer-los, tot i ser els tràmits habituals que ha de fer qualsevol persona en la seva situació. Habitualment, les persones migrants han de recórrer a professionals per a poder fer gestions davant de l'administració. El procés del Mamadou tindrà, probablement, un desenllaç positiu, però ell és un de molts».

Fundació Migra Studium, Barcelona

